

Tematy na wewnętrzną część egzaminu z języka polskiego – Matura 2013

Literatura

1. Nawiązania do twórczości Jana Kochanowskiego i ich funkcja w literaturze późniejszych epok. Zanalizuj wybrane utwory.
2. Na wybranych przykładach pochodzących z XX i XXI wieku przedstaw złożoność literackiego portretu kobiety współczesnej.
3. Na wybranych przykładach poezji dawnej i współczesnej przedstaw różnorodność ujęcia relacji człowiek- Bóg.
4. Odwołując się do wybranych utworów literackich, przedstaw funkcjonowanie motywu mistrz- uczeń.
5. Fatum czy wolna wola- co decyduje o ludzkim życiu- na wybranych przykładach omów, jakie refleksje na temat ludzkiego pojawiają się w literaturze różnych epok.
6. Literatura opowiada o dawnej Polsce. Zaprezentuj obrazy polskiej obyczajowości i tradycji w literaturze wybranych epok.
7. Powojenny świat ludzkich wartości. Zaprezentuj zagadnienie w oparciu o wybrane przez siebie utwory literackie XX wieku.
8. Wpływ wojny na człowieka. Rozważ problem na podstawie poezji XX wieku.
9. Przewroty społeczne i rewolucje jako temat literatury różnych epok. Omów na wybranych przykładach.
10. Bohaterowie narodowi i sposób ich kreacji w utworach A. Mickiewicza, J. Słowackiego i C.K. Norwida. Omów temat na wybranych przykładach.
11. Przedstaw różnorodność ujęcia motywu „Exegi monumentum” w literaturze wybranych epok.
12. Motyw dojrzewania bohatera w literaturze. Przedstaw temat na wybranych przykładach literatury różnych epok.
13. Aluzja literacka. Odnosząc się do wybranych utworów literackich, określ sposób i funkcję zawartych w nich różnorodnych odwołań do innych tekstów literackich.
14. Etos rycerski- jego wyznaczniki, formy funkcjonowania oraz echa w wybranych utworach różnych epok. Zaprezentuj temat w oparciu o wybrane przykłady literackie.
15. Poezja i poeta jako motyw literacki. Przedstaw na wybranych przykładach literatury różnych epok.
16. Literackie obrazy dworku szlacheckiego- przedstaw funkcjonowanie tego motywu, interpretując wybrane przykłady z literatury różnych epok.
17. Wygnaniec, tułacz, pielgrzym jako bohater literacki XIX i XX wieku. Omów funkcjonowanie motywu na wybranych przykładach.
18. Motywy mitologiczne w literaturze dawnej i współczesnej – Omów różnorodność ich funkcji i sposobów wykorzystania w oparciu o wybrane przykłady.
19. Motywy biblijne w literaturze dawnej i współczesnej. Omów różnorodność ich funkcji i sposobów wykorzystania w oparciu o wybrane przykłady.
20. Literackie obrazy życia wielkiego miasta. Omów ich różnorodność na wybranych przykładach dzieł literatury polskiej i (lub) obcej.
21. Liryka romantyczna – różnorodność tematów i form artystycznej ekspresji. Omów w oparciu o wybrane przykłady utworów jednego lub kilku twórców.
22. W oparciu o wybrane utwory Mickiewicza, Wyspiańskiego, Witkacego przedstaw różne koncepcje dramatu polskiego.
23. Groteska jako kategoria estetyczna w literaturze dawnej i (lub) współczesnej. Omów na wybranych przykładach.
24. Brzydota jako kategoria estetyczna wybranych epok literackich i twórców. Na wybranych przykładach literackich zaprezentuj różne jej funkcje.

25. Autobiografia jako tworzywo literackie. Omów na wybranych przykładach.
26. Polska poezja religijna różnych epok. Omów jej różnorodność na wybranych przykładach.
27. Literatura emigracyjna po 1945 roku. Przedstaw, w jaki sposób pobyt na emigracji wpłynął na twórczość wybranych przez Ciebie pisarzy.
28. Obserwacja świata – tematem poetyckiej refleksji. Omów na wybranych przykładach tekstów poetów współczesnych.
29. Topos theatrum mundi w literaturze- zaprezentuj temat, odwołując się do wybranych utworów różnych epok.
30. Literatura *maski* i jej różne funkcje. Omów na dowolnych przykładach.
31. Powieść – parabola. Przedstaw propozycje interpretacji trzech wybranych przykładów tego gatunku.
32. Porównaj wizje alternatywnych światów w literaturze fantastycznej w oparciu o wybrane przykłady.
33. Jaką rolę pełni wizerunek Matki Bożej w tekstach literackich różnych epok? Omów zagadnienie w oparciu o wybrane utwory.
34. Literackie reinterpretacje mitów antycznych. Scharakteryzuj sposoby i cele tego literackiego zjawiska (na wybranych przykładach).
35. Wątki historyczne w utworach literackich. Omów różny stosunek pisarzy do tworzywa historycznego na wybranych przykładach.
36. Fredro, Zapolska, Mrozek – zaprezentuj ewolucję polskiej sztuki komediopisarskiej XIX i XX wieku.
37. Odwołując się do wybranych przykładów literackich, przedstaw, w jaki sposób autorzy demaskują totalitaryzmy- faszystowski i komunistyczny.
38. Interpretując wybrane wiersze W. Szymborskiej, Z. Herberta i Cz. Miłosza, określ wartości, które propagują w swojej poezji.
39. Wpływ domu rodzinnego na tożsamość człowieka. Omów temat, odwołując się do wybranych tekstów literackich.
40. Rola lektur w kształtowaniu charakterów postaci literackich. Omów temat na wybranych przykładach.
41. Tytuł, motto, ostatnia scena jako klucze do interpretacji dzieła. Omów na wybranych przykładach.

Związki literatury z innymi dziedzinami sztuki

1. Fascynacja nowoczesnością w literaturze i sztuce XIX i XX wieku. Przedstaw temat, analizując wybrane dzieła.
2. Na wybranych przykładach dokonaj analizy sposobów wykorzystania symbolu jako środka wyrazu w literaturze, malarstwie i innych dziedzinach sztuki.
3. Historia utrwalona w literaturze i malarstwie. Dokonaj analizy porównawczej dzieł odnoszących się do tych samych wydarzeń historycznych.
4. Różne sposoby pojmowania patriotyzmu utrwalone w kulturze polskiej. Omów temat, odwołując się do wybranych tekstów literackich i dzieł malarskich lub filmowych.
5. Powstania narodowe w literaturze i malarstwie XIX i XX wieku. Omów sposoby ujęcia tego motywu na wybranych przykładach.
6. Konflikt pokoleń w literaturze i filmie. Omów różne jej ujęcia na wybranych przykładach.
7. Różnorodne funkcje motywu tańca. Omów w oparciu o wybrane teksty literackie i dzieła malarskie.
8. Omów typowe sposoby kreowania świata w literaturze i filmie science-fiction (na wybranych przykładach).
9. Motywy arkadyjskie w literaturze i malarstwie różnych epok. Omów ich różnorodność na wybranych przykładach.
10. W oparciu o wybrane przykłady adaptacji filmowych dzieł literatury polskiej omów różne

sposoby przekładania tworzywa literackiego na język filmu.

11. *Mater dolorosa* w literaturze i sztuce różnych epok. Omów żywotność toposu na wybranych przykładach.
12. Interpretacje dzieł sztuki w literaturze. Analizując wybrane przykłady, omów funkcję, jaką pełni w literaturze dzieło sztuki.
13. Motyw końca świata w literaturze i sztuce XX wieku. Zinterpretuj wybrane przykłady ilustrujące różnorodność jego ujęcia.
14. Wojownik, heros, nadczołowiek i „twardziel” w sztuce wysokiej i kulturze masowej. Dokonaj typologii i porównaj różne wcielenia tego typu bohatera.
15. Rodzina w literaturze i filmie. Przedstaw różnorodność tego motywu na dowolnie wybranych przykładach kultury.
16. Motyw gór w literaturze, sztukach plastycznych. Omów jego funkcjonowanie na wybranych przykładach.
17. Przedstaw różne ujęcia motywu pożegnania w literaturze i sztuce, analizując wybrane przykłady.
18. Wieś i kultura ludowa jako temat literacki i plastyczny. Przedstaw jego różnorodność w oparciu o wybrane teksty kultury.
19. Inspiracje antyczne w kulturze. Scharakteryzuj je, analizując wybrane dzieła literackie i inne (np. rzeźbiarskie, malarskie, architektoniczne).
20. Motyw wędrówki w literaturze i sztuce. Omów jego różnorodność na wybranych przykładach.
21. Różne oblicza rewolucji w literaturze i innych sztukach (malarstwie, filmie). Dokonaj analizy porównawczej poszczególnych przykładów.
22. Sposoby przedstawiania realiów życia w PRL. Omów na wybranych przykładach literackich i filmowych.
23. Poezja śpiewana jako odrębna dziedzina kultury. Przedstaw jej różnorodność na wybranych przykładach.
24. Porównaj różne ujęcia holocaustu w wybranych dziełach literackich i filmowych.
25. Rola artysty i sztuki na przestrzeni dziejów. Zilustruj temat, analizując wybrane dzieła literackie i malarskie.
26. Reportaż jako gatunek na pograniczu piśmiennictwa dokumentarnego i literatury. Scharakteryzuj na przykładzie wybranych utworów.

Język

1. Język współczesnej młodzieży. Przedstaw jego właściwości i funkcje, w oparciu o własne obserwacje i literaturę fachową.
2. Scharakteryzuj język komunikacji internetowej. Analizy dokonaj na przykładzie zgromadzonego przez siebie materiału.
3. Frazeologizm jako składnik języka poetyckiego. Omów temat, odwołując się do wybranych tekstów lirycznych W. Szymborskiej.
4. Stylizacja językowa w dziełach literackich. Omów rodzaje, cechy i funkcje stylizacji w wybranych utworach.
5. Zjawisko tzw. *nowomowy*. Omów jego cechy, analizując wybrane dzieła literackie oraz inne teksty (np. przemówienia polityków, publicystyka...)
6. List jako gatunek literacki. Dokonaj analizy cech językowych wybranych tekstów epistolografii barokowej, romantycznej lub innych epok.
7. Mechanizmy powstawania i utrwalania się błędów językowych. Omów w oparciu o własne obserwacje i literaturę fachową.
8. Język i styl różnych tekstów kultury masowej adresowanych do ludzi młodych (np. czasopism, audycji telewizyjnych i radiowych, stron internetowych itp.). Omów typowe ich cechy w oparciu o wybrane przykłady.
9. Różnorodność środków językowych i stylistycznych stosowanych we współczesnej

- reklamie. Omów, opierając się na analizie konkretnych tekstów reklamowych.
10. Świat kreowany w polskich tekstach muzyki młodzieżowej. Zanalizuj pod tym względem teksty wybranych piosenek.
 11. Wpływ języków obcych na bogacenie się słownictwa języka polskiego. Omów zagadnienie, odwołując się do różnych przykładów z historii języka polskiego.
 12. Nazwy miejscowe Twojego regionu źródłem wiedzy o kulturze materialnej i duchowej naszych przodków. Omów zjawisko, opierając się na własnych obserwacjach i literaturze fachowej.
 13. Jaką funkcję pełnią pastisz i parodia w wybranych dziełach literackich? Omów na przykładach..
 14. Uproszczenia, skróty, elipsy jako przejaw tendencji rozwojowych języka. Wskaż i zanalizuj przykłady i określ ich funkcje w języku.
 15. Omów język wybranych postaci literackich ze szczególnym uwzględnieniem cech ujawniających ich przynależność środowiskową i charakter.
 16. Na przykładzie wybranych tekstów literackich zaprezentuj zasady konstrukcji mowy, jakimi posługiwała się staropolska retoryka.
 17. Język jako instrument walki o władzę. Zanalizuj wybrane materiały wyborcze.
 18. Język dziennikarzy sportowych. Scharakteryzuj na podstawie zgromadzonego materiału językowego.
 19. Wpływ literatury na współczesną frazeologię polską. Analizując zgromadzony materiał, scharakteryzuj funkcje skrzydlatych słów w tekstach mówionych i pisanych.